

Entrevista a Quico Pi de la Serra, més de 30 anys d'ofici de cantar

“La indústria discogràfica és com l'Espanya negra”

En una de les seues cançons va dir que era fill de Terrassa i Sabadell, però Quico fa 50 anys que va nèixer a Barcelona. Va ser un dels *primitius* de la cançó i ha acabat convertint-se en un dels seus membres més heterodoxos. L'any 1989 va enregistrar el seu darrer disc, *Qui té un amic*.

Després de tants anys de cantar, com et plantejes les actuacions?

—Això és un ofici, i jo m'ho agafo com una feina.

—No com un vici de cantar?

—No, no, en absolut. Cada dia tinc més clar que és una feina. En cert aspecte, el cantant és una qüestió una mica accidental, molt mediatitzada pels mitjans i pel tema de la necessitat dels directes, però trobo que la feina bàsica meua és fabricar cançons, és el que més em preocupa: estic bé quan faig cançons i no estic bé quan no en faig. Però el *tinglado* en què vivim està muntat de manera que la gent està pendent de les actuacions i en canvi no ho està de la producció. Quan ja portes uns anys fent això i saps un poc de què va el rotllo t'adones que sempre ha estat així, des de Mozart, i no és que jo vulgui comparar-m'hi.

—Parlant de composicions, tu com treballaves normalment, a partir d'una melodia, d'una lletra...?

—Una mica de tot, però tinc més melodies que lletres, i últimament ho faig per separat. Llavors arriba un moment en què els de la meua tribu em diuen “ei tio, fes alguna cosa”, i és quan encaixo. És bastant mecànic. No vull pas donar una impressió ni negativa ni pessimista, és que és així. Jo m'ho agafo com una feina, intento treballar cada dia a les nou del matí, i tinc moltes melodies i textos i de tant en tant surt una cançó. Tinc el defecte de no tenir un judici crític immediat. Em passa sovint que faig una cançó: treballo molt el text, sóc un addictic dels diccionaris...
—Precisament les teues lletres semblen

fetes d'una tirada, però, pel contrari, estan bastant elaborades, no?

—Sí, però llavors acabo una cançó i, o tres, ja l'he acabada: Una altra! I em poso a treballar en una altra. I després la canto i

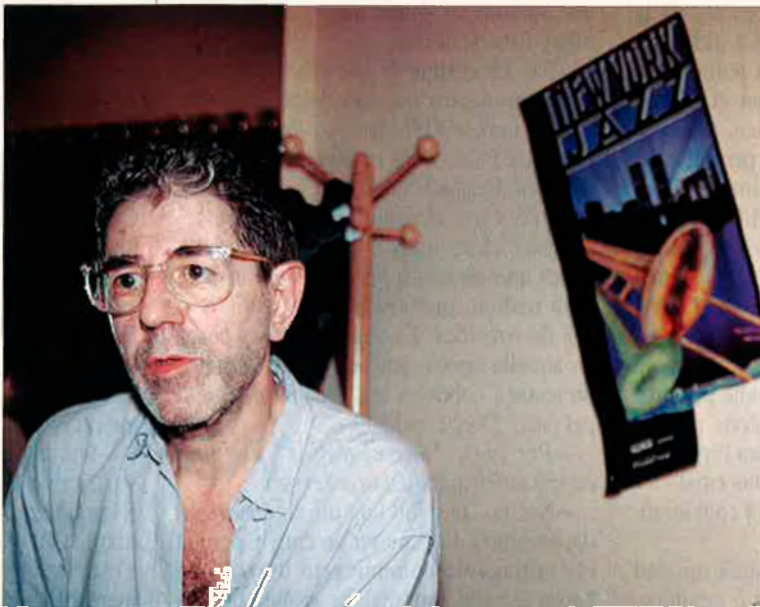
molts anys el cantant era una mena de personal elegit pels déus amb un toc diví per fer cançons. Jo no em considero un geni, però si dones aquesta imatge que en un moment determinat t'arriba una música:

pinn! i fas una cançó. No, això és un procés de feina i cada vegada més difícil, perquè hi ha molta gent que fa cançons i penses que et pots repetir. Però de fet sí que hi ha inspiració, perquè és una de les parts potser més agradables de l'ofici des del punt de vista social, de l'entorn en què vius. Per exemple vius una cançó, estàs tot el dia pensant-hi i per exemple la dona o els nens et diuen: “Baixa una mica, collons”. És una mica això. Avui dia veig que molts grans artistes diuen que l'important és viure, i això també és bo que es digui.

—Fem història: tu comences com a acompanyant en la primera època dels jugues, amb Miquel Porter Moix, els inicis de la cançó catalana...

—Això de la Nova Cançó sempre m'ha vingut molt ampla. Jo neixo en una època, amb Franco, en què no estava ben vist cantar en català. Llavors això, els principis sempre són entranyables, però això per mi té un costat bo i un costat dolent: el bo és que et dona un accés immediat al públic i el dolent és que no fas l'aprenentatge que fa qualsevol cantant en el món. El públic ens ho perdonava tot... i quan tenies un error aplaudien! La cançó era un camí que un triava, però sempre era una cosa accidental, jo anava amb papers falsos. M'anava ample, això.

—Des de mitjan anys 70 es nota un canvi. Es un Quico més enrotllat. Es corres-

“Sempre he lluitat per dignificar l'ofici. Les solucions existeixen, però som pocs els qui tenim consciència de fer un ofici.”

PRATS I CAMPÓS

em diuen: “És una merda”. I és clar, què faig, doncs? La torno a fer! O sigui que a vegades no m'hi fixo si és una merda o no és una merda. Jo admiro molt els cantants d'èxit, molts dels meus amics i col·legues són cantants d'èxit, que vol dir que hi ha una pressió forta comercial: per exemple un productor diu tal dia a entrar a estudis i tu tens un temps per fer cançons i no més ni menys. Aquí també es demostra la professionalitat. O que un productor et digui: “Això no interessa”, i tu jugues a un joc comercial, com tots, molt digne, i no pots canviar-ho. Ho pots refer, intentar fer-ho millor...

—I quin concepte tens d'allò que en diuen inspiració?

—Això és que un intenta una mica normalitzar aquest ofici. Pensa que durant

pon a una nova etapa de la teua vida?

—No, no. Jo no m'hi fixo massa, amb això. Pensa que jo vaig començar escoltant B. B. Broonzy, i no sé per què, jo no sé tampoc anglès. Però m'encantava la manera de tocar les guitarres. Quan comencem a tocar a principis dels 60 no cobràvem, no, i jo vaig decidir dedicar-me professionalment a això després de la mili. Però no vaig deixar ni família, ni dona ni res. No és una postura elitista. Si jo realment he lluitat sempre per alguna cosa, és per dignificar l'ofici. I dignificar l'ofici vol dir que hi hagi un sindicat, que el seu funcionament estigui estructurat. Perquè les solucions per a l'ofici existeixen. Nosaltres ens vam reunir durant tot un any per una iniciativa totalment informal d'en Joan Manuel, l'Ovidi i jo mateix. Reuníem tota la cançó, tota, els dilluns a un restaurant. I venien tots menys el Raimon, els de la Trinca i el Sisa. Era l'època del Max Cahner. I allí vaig veure qui tenia consciència que això és un ofici: que et paguen peles, tio! Els que no en tenien, de consciència, no els vull nomenar, però els que en tenien eren la Guillermina, el Pere Tàpies, l'Ovidi, el Joan Manuel i jo. Llavors uns érem males persones i uns altres eren ximplers. Ei!, però si et paguen peles, si vius d'això... ¿m'entens? Llavors, les solucions existeixen. Ja ho vam dir en el moment i ens van prendre el pèl, la Generalitat. Que es facin estudis per professionals ben pagats sobre certs punts i que s'apliquin les solucions. Era l'època en què els funcionaris feien el subnormal.

—Cíclicament es diu ja quasi com un tòpic que la cançó ha mort...

—Jo és que no crec que sigui un estil això que s'ha anomenat cançó catalana. Un "cantautor", així entre cometes, és una de les coses que m'han fotut anecdòticament. Un que canta?: doncs boleros, o tangos, o... I un cantautor no és res, no és un gènere musical. Una de les coses que ens defineixen potser és que fem cançons independentment de l'èxit, o que no fem cançons per èxit, més o menys. És com parlar de rock, que no és res.

—El terme cantautor potser és confús. Cantautors són per exemple Peret o José Luís Perales, però la Cançó sí que va definir un tipus d'espectacle, que s'escapava dels esquemes comercials.

—En aquells primers temps, els vells jutges —jo vaig ser-ne el cinquè, em semblava— eren com els francesos, però en el sentit vital. Brassens, Ferré, Brel... són diferents, no? Però en el sentit aquest de fer cançons independentment de l'èxit. Si penses ara aquí amb un Pau Riba, un

Albert Pla, són diferents també, no? Hi havia una mena de confusió, semblava que fóssim tots cosinets, una família, un cor, alguna cosa més. Els jutges mateixos deien que no volien dedicar-se a cantar i quan un cantant obté l'èxit, com va ser en Serrat, que tenia nous horitzons, això no ho podien aguantar i va rebre un menyspreu per part de la secció vella dels jutges. Hi havia un tribunal que examinava!, els mateixos que no van acceptar el Pau Riba. Però quan un cantant ja té un repertori, anava ja sol. Ja no t'interessava allò d'estar assegut a dalt l'escenari esperant que et toqués cantar.

—Tu has estat sempre molt lligat a Serrat.

—Sí, som molt amics, molt.

—En una altra època, tu i Raimon trequeu amb Edigsa, la vostra editora, perquè aquesta va donar suport a l'operació bilingüista de Serrat.

—No. En realitat és que ens casem amb dues estrangeres que ens deien: "escolta, cobres només l'1% de royalties". I quan fèiem un Palau i ens pagaven 10.000 pesetes tot dient-nos que era pel país, les estrangeres ens deien: "però quin país?, Edigsa?" I seguien elles: "País, país!", doncs que els donin pel cul. Aquesta és la pura realitat: que ens pagaven l'1% o el 2% de royalties. Es van dir moltes coses en aquella època, però era això. Omplies un teatre i cobraves uns diners i et deien: pel país! Doncs, pel país.

—Per cert, "Sóc el millor" era una cançó satírica dedicada a Serrat?

—No, no. Ja m'ho han dit alguna vegada, però no... La vaig fer en conya, perquè els mitjans de comunicació durant una època estaven com malalts a veure qui era el primer que havia cantat en català. I sortien i deien: "jo era el primer perquè quan em dutxava ja cantava en català!". També per allò de la cagada en els concerts que t'aplaudien quan t'enganyaves. Però sempre he treballat bastant inconscientment.

—Parafrasejant-te, si ens permets, en el món de la cançó, qui té un amic?

—Personalment és una de les coses bones que l'ofici m'ha donat: el Pablo, el Caetano, el José Afonso que va morir, l'Ovidi, el Joan Manuel i molts més són amics d'ara i de sempre per l'ofici.

—I has practicat sovint les col·laboracions amb altres cantants.

—És una de les coses que es mitifiquen, com allò que sóc simpàtic, que col·lecciono guitarres... Jo sempre ho trobo la cosa més normal. Pense que qui no ho fa és perquè no pot, perquè és fantàstic.

—Com recordes l'etapa amb la Bonet?

—Molt bé. Vam fer el que ens va passar pels collons. Vam funcionar tots a nivell cooperatiu, tots, músics, tècnics... i llavors el Molas ens va voler cobrar el 25% a cadascú, és fort això, oi? Però amb Maria del Mar vam compenetrar-nos molt bé, estic content. I musicalment el disc encara està molt bé, "Jim" ha quedat.

—I "Cançó de l'atzar". Potser hi havia una història d'amor Illes-Principat?

—No, no, quan la vaig fer jo pensava en l'Empordà i no sabia per què. Quan uso paraules com *horabaixa* és perquè m'agradava molt el mot. Era una etapa que jo no sabia posar títols a les cançons i demanava al públic un títol. Va sortir així.

—Parlant de companys d'ofici, ets veí de Llach al centre històric de Barcelona. Us veieu al barri?

—No, no coincidim. I fa molt temps que no ens veiem.

—El tema "Una postal de Rio" és un homenatge a València?

—No, és una conya, però ja m'han dit que vagi amb compte, que em fotran. Algú es farà milionari a València i m'haurien de pagar! Això era una conya del Caetano. Per cert, el disc de la Gal Costa hauria d'estar en lletres d'or a València perquè hi ha l'estrofa que diu "orxata de xufa si us plau"... Estava censurada al Brasil, tu!

—T'assenyalen com a precursor del rock a Catalunya, i que has influït en les noves generacions...

—No, no ho sé. L'únic que sé és que vaig tenir la sort de treballar amb en Ricard Miralles i fer una orquestra de puta mare. Del rock que en diuen català no n'estic molt al corrent, però ho trobo lamentable. I espero que ho superin, perquè allò de la Nova Cançó era molt semblant i confio que ja mai més...

—Tu has arribat a dir que és un fenomen patrocinat per la Generalitat.

—Jo? Bé, mira, els polítics quan tenen accés a un tipus d'art que té èxit des del punt de vista massiu, es fan una palla per veure si poden pessigar algun vot. Però tampoc no n'estic massa al corrent: conec l'Adrià Puntí, dels Umpah-Pah, però no vull salvar ni condemnar res, ni vull donar aquesta imatge d'influir ningú. El que no entenc és que un cantant de rock digui: "No hi ha res més bonic que un Palau Sant Jordi ple de banderes catalanes", i penses: Nano, si tu el que has de dir és el contrari, si et sents un cantant de rock has de passar de les banderes... Quan el meu fill posa un disc d'aquests i diu que vol sentir rock, tu penses de seguida en uns Rolling Stones, no?, i compares i... no són tan bons, oi?

"Això és un ofici i jo m'ho agafo com una feina. Crec que he tingut molta sort de fer el que faig, però m'agradaria viure sense treballar."

PRATS I CAMPS

—*Tampoc has escatimat les crítiques contra alguns cantants.*

—Jo només he dit que hi ha dos cançons: una que està subvencionada, i exportada per la Generalitat, i la resta, que ens trobem en una selva que està manejada pels polítics i els mitjans de comunicació. I aquí no critico els cantants.

—*Ets soci de l'ACIC, l'associació de cantants?*

—No, no. I a més no va per aquí. M'interessa que es parli de seguretat social, d'impostos, i de totes aquestes coses. Jo envejo molt els músics estrangers on tot està molt professionalitzat.

—*Has passat per moments més còmodes que ara. Per exemple quan eres un artista de l'oficina Molas-Batalla?*

—Per a mi no ha estat mai còmode. És més còmode actuar en un teatre, amb el teu grup, on surts, cantes i te'n vas, i els teus pipes t'arreglen les guitarres, etc. La gràcia d'aquest ofici és que com més en saps més lluny estàs del final.

—*No has pensat a actuar a l'Espai?*

—És que ho considero ofensiu. Que el meu Govern m'ofereixi anar a taquilla, i que sigui un cantant convertit en funcionari... Ara, potser algun dia hi vaig, si pugen.

—*Com són les teues relacions amb la indústria discogràfica?*

—No em sento massa implicat en la indústria discogràfica... Podríem dir que és

una cosa així com l'Espanya negra. Aquesta gent que ven discos i no sap vendre'ls. Hi ha ironies molt fotudes com que Barcelona sigui una de les zones on més discos es venen i, pel contrari, se'n facin ben pocs. Això és una cosa per a plantejar-se-la molt seriosament, però jo la veritat és que ja no en tinc ganes.

—*Tens un projecte discogràfic entre mans?*

—Sí, és una producció que he fet amb Josep M. Bardagí. Podríem dir que ara es va venent, i jo espero que no tardi molt a plasmarse en disc.

—*Des de la transició, has publicat set discos grans. D'ells, cinc en directe. Et sents més còmode cantant davant d'un públic que fent-ho en un estudi de gravació?*

—No, no, en absolut. Això és casual. Jo viuria en un estudi de gravacions si pogués. És apassionant. El disc al Palau d'Esports va ser lamentable. El camió que havia de venir no va arribar i vam fer-ho tot a corre-cuita. I l'últim al Palau de la Música Catalana, *Qui té un amic*, ens van robar els masters de la furgoneta i aquella nit també feia un especial per la televisió, a part de gravar, uf!

—*Les cançons velles són com el bon vi, que cada vegada que les cantes tenen una nova aroma?*

—Això en el fons és un problema, perquè quan tens un repertori ja ampli tu saps que en un recital no pots cantar més de

dues hores. I has de triar! Però, sí, tenen vida pròpia. Vas aprendre cada dia i vas retocant, sí, sí, és clar que sí.

—*Per cert, fins els anys 80 vas lluir un imponent bigoti que desapareix en el disc Pijama de saliva, per deixar una barba curta com de qui li fa mandra afaitar-se.*

—Té moltes explicacions. Una vegada em van fer una putada ben grossa: em van presentar al Brassens com si fos jo el Brassens català i em van caure els collons a terra. I el Brassens em va foteure una cara de l'òstia. Un altre dia li vaig dir: "perdona, tio!". També vaig cantar per a sords-muts i, és clar, deien que, com que no se'm veien bé els llavis, no m'entienien labialment. I llavors un dia em vaig cansar del bigoti. I vaig anar a la barberia del meu barri i des de llavors cada dilluns em talla la barba, perquè si la duc més llarga em pica. Després es va posar de moda, ha!, ha!

—*Vitalment, en quin moment et trobes?*

—M'agradaria estar sense treballar, sota una palmera.

—*Sota una alzina surera?*

—No, sota una palmera tropical. És una feina dura, però al mateix temps és una feina bonica. Crec que he tingut molta sort de fer el que faig, però torno a dir que m'agradaria viure sense treballar.

**Carles Gàmez
Jesús Prats**